

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXXI-й РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 23-24/ ГРУДЕНЬ 2020 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

ДОРОГІ УКРАЇНЦІ!

Цей період року сповнений особливих релігійних смислів, але водночас він є моментом підбиття підсумків, доброю нагодою поміркувати над нашими досягненнями та майбутніми проєктами і, що не менш важливо, подякувати всім за зусилля, докладені протягом року.

2020 рік був роком випробувань, але водночас і досягнень у різних галузях, включно на місцевих та парламентських виборах. Мабуть, у майбутньому перед нами постануть нові виклики, але я впевнений, що разом, у єдності ми зробимо ще більше у культурній, освітній, видавничій, адміністративній та політичній галузях.

Ми продовжимо справу збереження та просування українських традицій, культури та мови, ми будемо й далі відстоювати інтереси української громади Румунії, і не тільки, бо, як добре відомо, Союз українців Румунії був і завжди буде духовним містком між українською громадою та мажоритарним населенням нашої країни.

Бажаю, щоб зимові свята стали для вас доброю нагодою для збереження та продовження наших прекрасних звичаїв і традицій, які ми успадкували від своїх предків та зобов'язані передати наступним поколінням.

Нехай зимові свята наповнять ваші душі вірою, надією та любов'ю, а 2021 рік нехай принесе вам міцного здоров'я, радості, добробут і сповнення всіх мрій!

**Щасливого Різдва Христового!
З Новим 2021 роком!**

З особливою повагою
Голова Союзу українців Румунії,
Депутат Парламенту Румунії
Микола-Мирослав Петрецький

ГОЛОВА СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ МИКОЛА-МИРОСЛАВ ПЕТРЕЦЬКИЙ БУВ ПЕРЕОБРАНИЙ ДО ПАЛАТИ ДЕПУТАТІВ

Микола-Мирослав
Петрецький

За результатами парламентських виборів, оприлюдненими Центральним виборчим бюро, голова Союзу українців Румунії Микола-Мирослав Петрецький був переобраний до Палати депутатів, де він і надалі буде відстоювати інтереси як української громади Румунії, так й інших жителів населених пунктів, де українці співживуть з представниками румунської більшості та інших нацменшин.

У неділю 6 грудня 2020 року відбулись, мабуть, найбільш мляві парламентські вибори в історії посткомуністичної Румунії, після атипової кампанії, що пройшла в суворих умовах надзвичайної ситуації на території Румунії, котрі не допускали повноцінного та глибокого діалогу між кандидатами та виборцями. Через пандемію, спричинену коронавірусом, та перехід виборчих дебатів переважно в онлайн-середовище, явка на виборах була дуже низькою, особливо в сільському середовищі.

На жаль, також були спроби маніпулювати та дезінформувати український електорат, включно й шляхом введення людей в оману щодо того, що кожна нацменшина має зарезервоване місце для свого представника у Парламенті Румунії.

У цьому контексті провід Союзу українців Румунії дякує всім, хто зрозумів важливість голосування та підтримав кандидатів від СУР у Палату депутатів. Так само Союз дякує всім, хто долучився до цієї кампанії, вклав у це душу та доклав багато зусиль упродовж цієї непростой передвиборчої кампанії.

Довіра виборців зобов'язує нас діяти ще більш рішуче та ефективніше на благо громадян.

Хай благословить нас Господь Бог!

РАЗОМ МИ ЗДІЙСНИМО ЩЕ БІЛЬШЕ!

«КОНКУРС ЛІТЕРАТУРНОЇ ТВОРЧОСТІ ТА ІНІЦІАЦІЇ В НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ» В ОНЛАЙН-ФОРМАТІ ПРОЙШОВ У КЛУЖІ-НАПОЦІ

8 листопада 2020 року Клузька філія Союзу українців Румунії у співпраці з відділом української мови та літератури при місцевому університеті ім. Бабеша-Бойоя організували та провели в режимі онлайн, використовуючи платформу ZOOM, «Конкурс літературної творчості та ініціації в наукові дослідження». Про зародження цієї чудової ініціативи розповідає лектор-доктор пані Міхаела Гербіл: «Беручи до уваги пандемічну ситуацію, в якій ми знаходимося, та відсутність можливості організувати подію широкого масштабу, присвячену Дню української мови, в якій брали б участь усі філії СУР, було вирішено на засіданні Ради СУР, що кожна філія організує заходи місцевого характеру, поряд із заходом у Бухаресті, що мав би проходити онлайн. В таких умовах керівництво СУР запропонувало, щоб кожна філія організувала тематичні конкурси, присвячені цьому дню. В результаті комітет філії СУР у Клужі вирішив, що тут у рамках події «9 листопада – День української мови» проводитиметься онлайн-конкурс під назвою «Конкурс літературної творчості та ініціації в наукові дослідження», назва і формат

дві підкатегорії організатори адресували студентам, які володіють українською мовою на підвищеному рівні:

I. Власний літературний твір (поезія/проза/театральна п'єса) українською мовою.

II. Створення есе/статті українською мовою на різні теми:

A. Культура українців Румунії як складова румунської культури; Історія рідного краю/населеного пункту з більшістю українського населення; Детальний опис конкретного українського звичаю/обряду тощо.

Б. Запис інтерв'ю з викладачем, колегою, особистостями української громади Румунії і т.п., або біографія українського письменника / культурного діяча.

Останні дві категорії, «орієнтовані на студентів, які вивчають українську мову на початковому рівні».

III. Переклад невідомого короткого тексту чи уривка з тексту.

IV. Читання українською мовою невідомого епічного чи поетичного тексту.

До складу журі увійшли: Людмила Дорош – редактор дитячого журналу «Дзвоник»; Міхаела Гербіл – лектор-доктор Клузького

1 місце – Попадюк Лариса-Іоана.

2 місце – Цудік Андрея-Корнелія.

У IV категорії:

1 місце – Андеркиу Марія-Летиція.

2 місце – Пиржа Андрея.

Практично, всі учасники конкурсу отримали винагороди. Крім того, тим двом студенткам – Козачук Денисі-Лорені та Панас Беатрисі, які прийняли участь зразу у двох категоріях конкурсу, було присуджено призи за участь. Про підсумки нового конкурсу у новому форматі та особисті враження нам продовжила розповідати її ведуча – пані М. Гербіл.

Ольга Сенишин: Чи здивували вас учасниці конкурсу? І якщо так, то чим?

Міхаела Гербіл: Дуже здивували! Неочікуваним і особливим сюрпризом стали студентки з початковим і середнім рівнем знань, які наважилися «перескочити» відповідні їхньому рівню категорії та взяти участь у конкурсі категорій I і II. А це нас тільки тішить і підштовхує до продовження проведення подій такого гатунку. З іншого боку, ми мали дві студентки, які вирішили взяти участь аж у двох категоріях, а це яскраво демонструє, що ми зуміли простимулювати цікавість студентів до української мови.

О.С.: Що плануєте покращити/поміняти у наступних випусках?

М.Г.: Думаю, що формат, в якому ми започаткували конкурс для цього першого випуску, є досить вдалим. Можливо, до тематичних категорій можна було б щось додати чи поміняти. Вже поступила перша пропозиція від однієї студентки – включити і художнє читання віршів як категорію, що було б добре зробити.

О.С.: Чи вдалося досягнути поставленої мети у цьому першому випуску конкурсу?

М.Г.: Так, вдалося. Навіть можу впевнено сказати, що результати перебільшили наші очікування, а тому і проведення конкурсу затягнулося, бо кожен з нас захотів висловити свої враження на рахунок самого конкурсу та на рахунок виступів конкурсантів.

О.С.: Як оцінюєте особисто проведення конкурсу у форматі онлайн?

М.Г.: З моєї точки зору захід пройшов добре, неочікувано добре. Студенти чудово справилися із завданнями. Деякі з них вже звиклі до такого типу конкурсів, інші – ні. Та в усякому разі всі залишилися задоволеними від досвіду, отриманого від участі у конкурсі.

Надіємося, що ця чудова ініціатива стане початком успішного, багаторічного престижного конкурсу з щорічним великим напливом студентів-конкурентів не тільки з Клужу-Напоки, які будуть змагатися за нагоду зарекомендувати себе у професійних колах з найкращої сторони. Успіхів усім!

Ольга СЕНИШИН

якого були запропоновані мною та затверджені комітетом філії». Цей конкурс було задумано для студентів Клузького університету імені Бабеша-Бойоя, які вивчають українську мову як спеціальність, або як іноземну мову. «Беручи до уваги різні рівні знання української мови у студентів-учасників – початковий, середній і підвищений – я створила тематичні категорії у відповідності з тим рівнем, на якому знаходяться студенти, щоб дати можливість всім прийняти участь у конкурсі і проявити себе творчо», – продовжує далі пані М. Гербіл. «До мети конкурсу я б зарахувала: розвиток навичок спілкування українською мовою, стимулювання творчості та дослідження і в той же час заохочення до змагання». А відтак, перші дві категорії та

університету імені Бабеша-Бойоя; Іоан Гербіл – доцент того ж університету та голова клузької філії СУР. Лауреатами цього першого випуску «Конкурсу літературної творчості та ініціації в наукові дослідження» стали:

У I категорії:

1 місце – Козачук Дениса-Лорена.

2 місце – Ел-Кхалед Прозороскі Джулія-Алісія.

У II категорії:

підкатегорія A:

1 місце – Співалюк Діана-Марія.

2 місце – Панас Беатрис.

підкатегорія B:

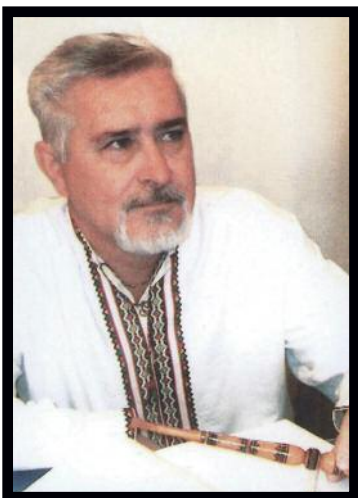
1 місце: Онужик Анна-Світлана.

2 місце: Шмуляк Оксана-Мірабела.

У III категорії:

Відійшов у вічність видатний український поет і прозаїк у Румунії Микола Корсюк (1950-2020)

На 71-му році життя відійшов у вічність видатний український поет і прозаїк, один із засновників Союзу українців Румунії, Микола Корсюк,

Союз українців Румунії висловлює найщиріші співчуття скорботній родині та глибокий сум з приводу непоправної втрати.

Микола Корсюк народився 30 березня 1950 року у марамуреському селі Луг над Тисою. Після закінчення початкової школи в рідному селі, він отримав середню освіту в українській секції педагогічного ліцею в місті Сігету Мармаціей, а потім закінчив Філологічний факультет Бухарестського університету, де згодом викладав українську літературу.

Після здобуття вищої освіти Микола Корсюк працював редактором у видавництві «Критеріон», де започаткував колекцію книжок для учнів «Мала бібліотека», в яких були опубліковані твори класиків української літератури. Він був головним редактором журналу «Наш голос» і головним редактором дитячого журналу «Дзвоник», що видаються Союзом українців Румунії.

Свої перші твори Микола Корсюк почав друкувати у 1971 році в українській газеті «Новий вік», а також у колективних томах «Сонячне відлуння» та «Наші весни», але як письменник він дебютував у 1972 р. з книгою «Нащадки сонця». У 1973 р. письменник видав свою першу прозову книжку – збірку новел «Роздоріжжя», за яку був нагороджений премією за дебют Спілки письменників Румунії.

Він є автором поетичних та прозових творів «Ворота» (1975 р.), «Сюжет для новели» (1977 р.) «Монолог дерева» (1980 р.); «Чужий біль» (1985 р.), „Монолог” (2003 р.), „Яйце райце” (2005 р.), а також прозорого роману „Ні бог, ні люди” (2008 р.), за який отримав премію Спілки письменників Румунії.

Микола Корсюк також видав збірку віршів для дітей «Зайчикова книжка» (2009 рік). Кілька його творів перекладено на румунську, німецьку та угорську мови. Микола Корсюк був членом Спілки письменників Румунії, Національної спілки письменників України, а також членом Українського ПЕН-клубу.

Микола КОРСЮК

Життя моє, мов павутина,
Готове обірватися щомить, –
Ніщо мене вже не болить,
Тож, Боже, осіни і просвіти,
Свою милістю зціли
Душу і тіло,
Бо вже не знаю, ну не знаю,
Чи ще живу, а чи вмираю,
Душа моя по котрім краю?
Амінь !

Школа і сім'я в процесі виховання дитини

Головні фактори, які допомагають дитині у вдосконаленні власного виховання, це школа і сім'я. Основне батьківське завдання це зробити з дитини відповідальну людину. Школа здійснює партнерство з учнем через цінність і повагу ідентичності із сім'єю. Виховання завершує людську істоту, яке дитина отримує в сім'ї, в школі і в суспільстві.

Батьки відіграють велику роль в установах шкільництва. Дитина отримує шкільні результати залежно від того, як батьки ставляться в процесі навчання, забезпечуючи дитині все, що необхідне для її розвитку. Покликання школи це не лише обдаровувати учнів знаннями, але й заохочувати їх бути людиною.

Теж у сім'ї формуються найголовніші навички поведінки: повага, ввічливість, честь, справедливість, пристойність в розмові і поведінка, тобто «сім років з дому».

Батьки мають великий вплив на становлення поведінки та успіху дитини. Дитина проводить 20% часу в школі і 80% у компанії батьків, сім'ї та інших членів суспільства – тому саме головне є співробітництво між батьками, школою і суспільством. Тому сім'я відіграє значну роль не лише у формуванні особистості дитини, а також у суспільстві. Сім'я разом із школою створює умови виховного середовища.

В сім'ї та за допомогою батьків дитина пізнає навколишній світ у всіх його проявах. Від сім'ї починається суспільне виховання. Сьогодні в освітньому процесі батьки учнів

повинні бути поінформовані не тільки про навчальний процес, але й потрібно, щоб вони брали активну участь у реалізації всебічної структури дитини.

Сімейне виховання – це одна з форм виховання дітей, що поєднує педагогічні дії батьків у сімейному побуті.

Одним із перших педагогів, які займалися питаннями родинного виховання, був Я. А. Коменський. Він підтвердив, що «школа, вихователі провідники можуть лише розвинути і направити виховання дітей у потрібне русло, але основні розумові повчання народжуються все в сім'ї».

Педагог К. Д. Ушинський розумів сімейне виховання як цілеспрямований процес формування «людини в людині». Першим і основним завданням сімейного виховання педагог вважав підготовку людини до життя.

Макаренко віддавав пріоритет школі і досліджував, що школа не лише виховує дитину, а і допомагає батькам у вихованні дитини.

В педагогіці проблема сім'ї та школи виникли недавно. Діти здобувають освіту виховання і навчання не лише в школі. Розвиток дітей продовжується і поза стінами школи, а насамперед у сім'ї. Тісний взаємозв'язок учителя з батьками учнів підвищує рівень навчальних досягнень учнів у навчально-виховному процесі.

Школа і сім'я переслідують ту саму виховну мету у формуванні дітей, щоб вони стали всебічно розвинутими людьми. Школа зацікавлена, щоб співпрацювала із сі-

м'єю, щоб зробила з нею одну спільність, щоб дія її розвивання була сильніша і довговічна. Співпрацювання школи із сім'єю необхідна з погляду інформаційної взаємодії відносно розвивання дитини і його поведінки.

Виховання однієї дитини не дуже легке. Деякі батьки, маючи давні уявлення, знають найліпше виховання дитини, не приймаючи ніякі інші поради. Втручання батьків в активне життя учня є дуже важливе, тому що діти, маючи якусь допомогу, обгрунтовані і шанобливі в тім, що вони виконують.

Втручання батьків у життя дитини виробляє у дитини багато достовірності, перевищуючи всі перешкоди, котрі зустрічають не лише в школі, але і в щоденному житті. Школа і сім'я – найголовніші компоненти у вихованні дитини.

Сім'я є та, котра розпочинає довгий шлях виховання у продовженні із партнерством із школою і суспільством.

Для удосконалення співвідношення школи-сім'ї передбачається, що в усіх європейських країнах, щоб переходив новий етап цього співвідношення, який підкреслює взаємне зобов'язання, встановлено між батьками і викладачами.

Виховання дітей потрібно, щоб відповідало соціальним заявам і в той же час потребам та індивідуальним бажанням. Виховання завершує людську істоту, виховання, яке дитина отримує в сім'ї, у школі і в суспільстві.

(Закінчення на 9 стор.)

Микола ДУТКА

У БУХАРЕСТІ ПРОЙШОВ ФЕСТИВАЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ РЕЛІГІЙНОЇ ПІСНІ

З 23 по 26 жовтня 2020 року Бухарестська філія Союзу українців Румунії провела в режимі онлайн другий випуск Фестивалю української релігійної пісні та поезії «Покрий нас чесним Твоїм покровом, Пречиста Богомати», присвячений святу Покрови Богородиці.

Упродовж перших трьох днів фестиваль розгортався у приміщенні Бухарестської філії СУР, а останнього дня – у бібліотеці Союзу українців Румунії імені Степана Ткачука за участю голови СУР Миколи-Миросяла Петрецького, членів Бухарестської філії СУР, письменників, редакторів сурівських часописів, інструменталістів, співаків та гостей. У своєму виступі голова СУР, депутат Микола-Миросяла Петрецький підкреслив, що релігія відіграє важливу роль у житті українців Румунії та що СУР підтримує українські церкви і культуру: «Хочу привітати Вас із такою чудовою подією. Можемо помітити, що в останні роки діяльність Бухарестської філії СУР дійсно збільшилася і, незважаючи на те, що ми переживаємо нелегкі моменти, ми вміємо проводити такі важливі події у режимі онлайн. Я хочу привітати комітет бухарестської філії за те, що, незважаючи на пандемію коронавірусу, організував цю подію. Добре відомий той факт, що релігія займає головне місце у житті кожного з нас. Можна заприїмити, що там, де існує співпраця, де існує українська церква, там зберігаються мова і наша культура. Українці, де б вони не жили, вони мають де єднатися. Я дуже радий, що така подія організується і в Бухаресті, де вже кілька років діє українська православна парафія. Я дуже радий, що так вміло голова Бухарестської філії разом із Бухарестською українською церквою організовує такі події. Ще раз хочу поздоровити Вас і сподіваємося, що ця подія буде далі організовуватися і стане традиційною. Бажаю успіхів і надалі, щоб дав Бог, аби ми зустрічалися здоровими й в кращий період».

Ініціатор фестивалю, голова Бухарестської філії СУР Михайло Гафія Трайста розповів, як відбулося цього року це свято духовного співу: «Це вже другий випуск Фестивалю української релігійної пісні та поезії під назвою «Покрий нас чесним Твоїм покровом, Пречиста Богомати».

Цього року ми провели фестиваль в режимі онлайн упродовж чотирьох днів. Перші три дні фестивалю відбулися у приміщенні Союзу українців Румунії. Отець-диякон Бухарестської Української Православної Церкви Володимир Малкович відкрив фестиваль молитвою, поблагословив учасників, після чого проспівав кілька релігійних пісень. Наталія Колотило Панчик заграла на скрипці та заспівала кілька релігійних пісень, а Дан Васілеску виконав на гітарі та голосом чимало пісень. Виступив з гарними піснями бухарестський дует «Веселка» у складі Зеновії Мандюк та Богдана Костюка. У фестивалі також взяли участь актори та поети: Васіле Тома, Магдалена Беческу, Штефан Апостол, Крістіан Гіка, Тудорел Чуботару, Дан Йоан Марта та Михайло Трайста, а також Віолета Цігенеску. Останній день фестивалю відбувся у понеділок, 26 жовтня, у бібліотеці Союзу українців Румунії імені Степана Ткачука, де ми мали честь мати серед нас голову СУР, депутата Микола-Миросяла Петрецького. Прорекламували українські, але і румунські релігійні поезії, головний редактор журналу «Наш голос» Ірина Мойсей, редактори часописів СУР: Тереза Шендрю, Штефанія Петряну, Михайло Гафія Трайста, а також секретарка СУР Андрея Бошняга. Сподіваємося, що наступного року ми зможемо провести третій випуск фестивалю в кращих умовах. Просувати та розвивати українську релігійну пісню та поезію, далі творити та перекладати українську релігійну поезію, щоб СУР йшов пліч-о-пліч з Бухарестською Українською Православною Церквою – такою є наша мета».

Символом Фестивалю української релігійної пісні та поезії є ікона Матері Божої з Немовлям, подарована Бухарестській філії СУР художнім колективом "Червона калина" з Негостини Сучавського повіту, який, поряд з іншими хорами з Банату та Марамурешу, минулого року взяли участь у першому випуску фестивалю, – зазначив голова філії Михайло Гафія Трайста.

Христина ШТИРБЕЦЬ

У пам'ять письменника Миколи КОРСЮКА (1950-2020)

ПОГАС ПРОМІНЬ СВІТЛИЙ, ПОГАС...

Заплакали зрання ще промінці й зорі,
Всіх їх засмутила нежданна сльоза
В ту мить, як почули в небеснім просторі,
Що Корсюк Микола пішов із життя.

Осталось тут без душі й без проміння,
Замовк його голос на вічні віки,
Його пригадає кожне покоління,
Клонитися будуть йому всі зірки.

Хоч він злетів в далі, в простори чудесні,
Та сяйво своє він нам залишив,
Так само поезії й книги почесні,
Тому що він нас шанував і любив.

Ми твори його дуже втішно читали,
Бо в них знаходили ми тишу й красу,
В яких ми його, як поета впізнали,
Талант і любов, його висоту...

На ту височінь нас вели всі дороги,
Хоч важко було нам до неї дійти,
Але помагали нам серце і ноги,
Щоб всі ми дійшли до її красоти...

Бажали, щоб бути весь час біля нього,
Як біля письменника, біля митця,
І стати, як біля вовік осяйного,
Й зігрітись, як біля святого огню.

В житті був Микола, як спів, як сіяння,
В душі він премудрість свою зберігав,

Числив він віршами всі наші зітхання,
Він мові українській корону поклав.

Він знав українцям всі рани гоїти,
Придбав він ліки їм з свого джерела,
Не міг він байдуже десь в тиші сидіти,
Як знав, що українців гне в злиднях журба.

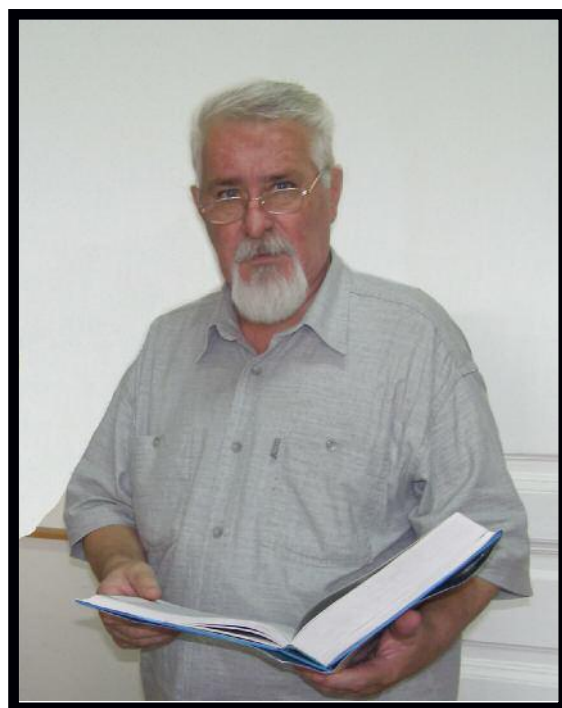
Він не оминав в слові жодну хатину
Покриту соломкою в бувшій нужді,
Бо знав віддалити усю хуртовину
Любов'ю від кожної хати й сім'ї.

Був добрий і славний, як день Великодній,
Мав певне довір'я в насагу свою,
Він був, як співак дивовижний, народний,
Мав голос й промову прекрасну, цвітну.

Сьогодні далеко він, над небесами,
Десь вище сузір'я всіх, і вище промінь,
А ми залишились лиш з його слідами, —
Він нам залишив їх, як йшов в височінь...

Хотіли ми з ним ще бути і бути,
Читати його всі рядки чарівні,
Нам з ним би хотілось чуда досягнути
І жити біля його серця й душі.

Бажалось би з ним і пожартувати,
Й усмішку побачити в нього на устах,
Щоб в саяві його про розлуку не знати,
Про жодну сльозу, ані жодний страх...

Але нині нас вони не обминули,
А саме, як вістка нежданна прийшла,
Яку ми, українці, з смутних вуст почули,
Що поет Микола покинув життя.

Безмовні ми стали, як в підгірній скелі,
Ридати хотілось в ту пору смутну,
Мов вдарили нас якісь гострі шрапнелі,
Й облили ми сльозами цілу вишину.

Миколу ми вже більш не побачим,
Вже більш не почуємо його слова,
Хіба десь за ним в смутку ще заплачем
Не одну хвилину, а все, все життя.

Михайло ВОЛОЩУК

ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У БИСТРОМУ

Починаючи з 2018 року, щороку 9 листопада українці Румунії святкують День української мови. Ми, українці села Бистрий, можемо стверджувати, що кожного дня віддаємо шану нашій українській рідній мові, оскільки ми розмовляємо, молимося Отцю Небесному, читаємо і пишемо нею. Дуже мила всім нам наша українська мова. Але до 9 листопада ми готуємось особливим чином, щоб пригадати, яку важливу роль відіграє рідна мова в нашому житті.

Цей рік дуже важкий для всіх людей через пандемію коронавірусу, яка вплинула на наше повсякденне життя, а також на діяльність різних установ, деяким з яких довелося припинити свою роботу або працювати онлайн. Якщо в попередні роки День української мови відзначався на високому рівні у Восьмирічній школі села Бистрий, учні виступаючи з піснями, віршами та коротенькими сценетками, то цього року не була можлива така масштабна подія, оскільки всі курси з учнями проходять в режимі онлайн.

Однак, вчителька української мови Ірина Йордекяну організувала для учнів віртуальний захід, в ході якого вона розповіла про

значення дати 9 листопада, коли українці Румунії святкують День української мови та коли українці з України та всього світу відзначають День писемності та української мови. У свою чергу, Українська православна церква села Бистрий відзначила День української мови, щоправда, з певним

спізненням, у неділю, 15 листопада, коли віруючі прийшли до церкви на Святу Літургію.

Таким чином, члени церковного хору, одягнені у традиційних костюмах та нових козушках, отриманих цього літа від Союзу українців Румунії, супроводжували співом Святу Літургію на чотири голоси та виконали довгий варіант молитви «Отче наш», як це робиться на великі церковні свята. Після Святої Літургії церковний хор під керівництвом молодого диригентки, добродійки Юстини Юрчі, виконав чотири українські церковні пісні, а учениця V-го класу Софія-Анна Юрча прочитала вірш, присвячений рідній мові. На завершення, учасники хору разом зі всіма віруючими заспівали «Многая літа!».

Я, як парафіяльний священник, подякував Небесному Богу за всі його благословення, керівництву СУР за підтримку та гарну співпрацю, нашим хористам за докладені зусилля та, не востаннє, усім нашим віруючим, які не забувають про своє походження, про рідну українську мову та прекрасні традиції, успадковані від наших батьків, дідів і прадідів.

отець Іван ЮРЧА,
Бистрий

«АКОРДИ» ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ ПРО КРАСУ Й ТАЇНСТВА СВІТУ (III)

(Продовження з н-ра 19-22/2020)

Наведений поетичний текст, що дозволяє і вибір, зупиняється якраз на одному із головних питань нашого життя. Авторка знає, що законну минучість життя треба прийняти і служити їй, а хто цього не розуміє, тоді паде в безглуздя боротьби проти вітру. Поети, коли втрачають поранкову душу, жаліють за нею і не можуть підкупити її ніякими скарбами, ні проханнями: «Лишись зо мною, поранкова душе моя!» і залишаються за її словами у краю вічної тиші тільки «жебракми», тобто падають в низи між юрбу і губляться, втративши назавжди світлі вершини краси (Там само), бо їм залишилися два варіанти, як кожній людині при житті, за біблійною притчею «талантів» працювати і розмножувати їх, тобто удосконалюватись, або закопати і втратити все та бути навіть покараним за лінивість й лицемірність Небесним Владикою. Зразкової поведінки навчає лицьова мініатюра, коли долею нам присуджена «самота», тоді приймаємо її та йдемо за нею з терпеливістю Сизифа, качаючи камінь на верх гори, як не відмовлявся й осиротілий Шевченко («Ходімо ж, доленько моя»), так і О. Кобилянська своїм кредо запевняє: «Я буду тобі служити, ти велика безсердечна самота, і пісні свої покладу у ніг твоїх./Усміхнися тоді!». «Пожадана... добра... солодка усмішка» не раз залежить і від людей, які своєю відчуженістю й пасивністю посилюють «самоту», замість того, щоб допомогти усамітненій людині, як потребувала авторка, проживаючи вдома скромно, без освіти, автодидактом через кволий сімейний бюджет і через імперське приниження прав для емігрантів, за яких вона постійно боролася як письменниця і старалася підняти до рівноправ'я з чоловіками всіх жінок товариствами руської жіночої емансипації. На щастя, панну Ольгу, як називала її велика подружка Леся Українка, що тричі відвідала Чернівці, і навіть Кимполунг, та оцінювала «високопоетичність» її творчості і талант одухотворення природи та будови стійких типів: «Які типи, які пейзажі! У нашій літературі нема пейзажиста над Вас... (Світлана Кирилюк – «Світ прози Ольги Кобилянської» Том1, Букрек, Чернівці, 2013, с.74). Нести самоту допомогли їй близькі постаті молодих літ Кимполунга Августи Кохановської, Софії Окуневської та коло українських письменників: Євгенії Ярошинської, Наталії Кобринської, Осипа Маковця і Гната Хоткевича, Василя Стефаника, Івана Франка та Михайла Коцюбинського, які дуже оцінювали творчість Ольги Кобилянської і допомагали їй підняти в українську літературу (Царівна – 1895, «Некультурна» – 1897, «Земля» – 1901 тощо. Співпраця з О. Маковцем приведе до такої дружби, що Ольга пропонуватиме йому поєднання у творче подружжя, а відмова її редактора закине письменницю у

справжню глибоку самоту лівобічним паралічем, смертю матері і скоро брата Володимира, що тільки любов'ю до неї згаданими особистостями, на чолі з теж хворою Лесею Українкою, створять нову Царівну українській літературі, для якої самота, як хворої, незаміжної і бездітної жінки, вп'ялиться Першою Світовою війною, румунською окупацією в Чернівцях, Голодомором України та Другою світовою війною. Чи не передбачала велика письменниця свою самотню долю і нещастя, які слідували в її житті? Здається, що так, коли згадані життєві випробовування просувалися одне за другим від важкого захворювання параліччю (1902 р.).

Ольга Кобилянська з Марією та Ольгою Устиянович

Доля самотньої великої письменниці закінчиться на 79-ому році життя (1942) доказом, що в самоті «робітниця свого народу» розмножувала у гіркій скрутності свої таланти на рівень високовалентної творчості. Отож, самота – дана людям як творчий поштовх нестримної віри й бажання виконати свою життєву місію на загальне добро людства і залишити його у справжню спадщину класика, якому посмертно усміхнеться доля так званої Царівни української літератури.

«ОСТАТНІ ЛІЛІЇ МОЄЇ МОЛОДОСТІ»(IV)

Своїми чотирма поетичними текстами-мініатюрами тридцятип'ятирічна Ольга Кобилянська представляє нам кілька екзистенційних точок опору взаємодії між землею й небесами, але й між мікрокосмосом людини та макрокосмосом, в яких, за народним повір'ям, народжується наша доля/зірка і щастя, або наша щасливість, що кується такою нашою умністю та руками, повагою та любов'ю до Божих законів та свого ближнього, турботливим періодом між життям і смертю, нашою любов'ю та

відданістю до природи і гармонійним співжиттям з цією, нашим вибором життєвої дороги та активним ставленням до своїх обов'язків і терпеливістю в пошуках робочої насолоди, і, на кінець, збереженням «остатніх лілій молодості», щоб прокласти ясну», «срібну стежку» на неминучу старість і «тихий» переступ зіркою в потойбіччя:

«Від мене до тебе стелиться ясна дорога. Як срібна стежка. Нею легеньким кроком йдуть лілії мого серця. Останні лілії моєї молодості. Опустивши зажурені головки, вони оглядаються і прощаються: «Ми вже ніколи не повернемо горде життя!.. ми вже не повернемо... ми останні... дай хоч дні прожити... » І тихо ступають тихою дорогою до тебе, щоб там зів'янути... » (1898).

Поезія в прозі вперше захоплює нас своєю естетичною насолодою мініатюрних текстів із лаконічними описами небес і землі, зі своїми чарівними таємницями, яких поетеса конкретно розгортає розповідним тоном перед нами по-дружньому, хоч вони далеко в безконечному просторі, але – зпевняє оповідачка – сам Бог Хоронитель наш «поклав у серце» на знак життя, певне, турботливе, коли його «ніхто не міг утихомирити» (Акорди I). Тільки поруч життя долею є присуджена і смерть, бо вони завжди стережуть нас пліч-о-пліч з тої небесної зірки – «щастя» наше, хоч ангела смерті не раз людина сприймає: «Я чую його ось тут і тут... як він іде... то тут з'явиться, то там... небавом почую, як він перейде попри мої двері... (Там само)», але скільки зорі на небі «привітно усміхаються» – там «щастя моє» (Там само). Про життєдайність лісу на землі кожний з нас може й посвідчити, але для цього треба любити його, не відчужуватись, щоб він відчував нас своїм другом і земельним захисником нашого життя і нашої щасливості, як зовнішній фактор взаємодії між людиною і природою – свідчить друга мініатюра, в заміну третього тексту, що осереджується у внутрішньому просторі людини – служити долі з довір'ям, незалежно від глибини турбот чи болю, хоч і самоті «з грізними холодними очима», як той міфічний Сизиф, і ждати вершини та «солодкого усміху» тяжкої самоти, ждати абияк безнадійно було: «Без надії таки сподіватись! («Contra spem spero») за вченням подружки панни Ольги – Лесі Українки. І, на кінець, четверта мініатюра предвіщає можливість ясної дороги в житті, прокладеної власними силами, «як срібна стежка», а вона прокладається «легеньким кроком» «ліліями мого серця» – свідчить молода поетеса Ольга Кобилянська – «остатні лілії моєї молодості», крилатого життя, яке минає без вороття, як «горде життя!», з яким прощається кожний у свій час, бо вони «зажурені» відчують законність людської природи.

(Далі буде)

Іван КІДЕЩУК

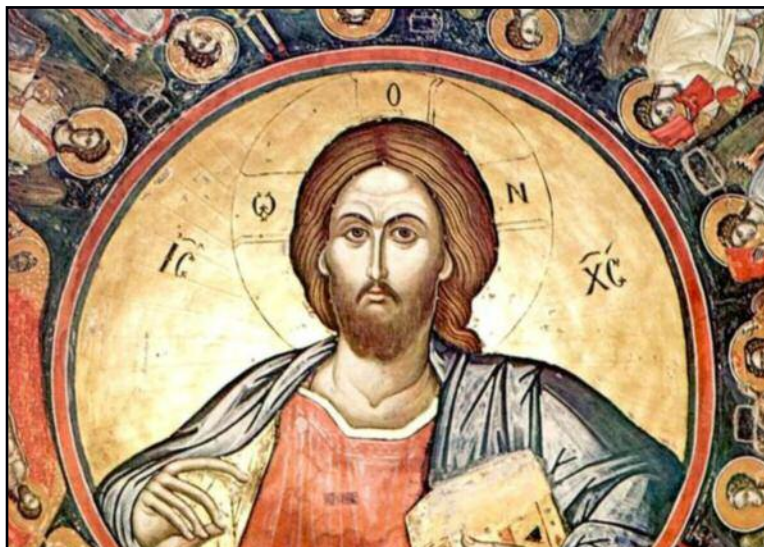
ВІЧНЕ ЖИТТЯ

Перший і найбільший дар, якого людина отримує від Бога, є життя. Це дуже великий дар, тому що без життя людина не мала б можливості радіти іншим дарам, якими Бог її обдаровує.

У Старому Завіті люди не мали знання про інше життя, крім цього земського, та просили у Бога всі радощі тут, на землі. Тоді вважалося, що багатодітні сім'ї, у яких було багато землі й тварин, були благословенні Богом, а сім'ї, які не могли мати дітей та не мали достатку та багатства, були проклятими.

Прихід Ісуса на землю та Його наука змінили старі закони, тому що Ісус проповідував про вічне життя. Ісус змінив цілком те, що люди знали до тих пір, навчав їх, що важливим не має бути багатство, а здобуття вічного життя, якого Отець небесний підготував для нас всіх. Отож, цілком нашого земського буття має бути підготовка до вічного життя. Ісус дає нам як приклад притчу про багача і убогого Лазаря (Лука 16,19-31). Лазар, який на землі перетерпів страждання,

невдачі, бідність, після смерті удостоюється радості у лоні Авраама, а багач, який вже здобув свою радість і своє щастя на землі, після смерті отримує вічне терпіння.

Сьогодні частина людей вірять, що існує вічне життя, а інша частина не вірить. Треба нам зрозуміти всім, віруємо ми чи ні, вічне життя підготував Бог для всіх, хто любить

Його. Євангеліст Йоан у 5-ій главі стверджує наступне: „надходить час, коли всі, що у гробах, голос його вчують, і вийдуть ті, хто чинили добро на воскресіння життя. А ті, що зло чинили, воскреснуть на суд.” (Йоан 5,28-29). Це означає, що всі люди воскреснуть, але не всі матимуть ту саму долю після Воскресіння.

Маємо дуже багато доказів у Святому Письмі про те, що людина є вічною своєю душею та що Бог бажає, щоб кожна людина пізнавала Його. Наведу наступний приклад: люди живуть тут на землі 50, 60, 70, 80, 90 або більше років. На жаль, одні з нас навіть менше 50-ох років. Якщо беремо як приклад людину, яка живе 70 років тут, на землі, то впродовж перших 20-25 років вона готується до життя, а вже після 60 років людина починає старіти, нездужати. Так що лише приблизно 35-40 років життя людина живе в повній силі. Тоді постає наступне запитання: Бог створив людину лише для 40 років? Якщо немає вічного життя, навіщо стільки старається і мучиться людина? А ще вважають, що життя тут, на землі, є лише однією сторінкою великої книги, яка продовжується після смерті, де ми можемо мати вічне життя з Богом.

от. Іван ЮРЧА

Одного грудневого дня (2008 р.) ми (я з сім'єю) гуляли по південному березі Темзи, в центральній частині Лондона, в кварталі Southwark, Любуючись берегами, чудовими мостами Темзи і різноманітними будинками, один кращий від іншого, ми відразу зупинилися перед будинком єдиної архітектури, театром «Глобус».

Театр «Глобус» – традиційний пам'ятник. Це місце, де Вільям Шекспір працював і для якого написав велике число найважливіших його п'єс. Тут відбуваються вистави Шекспіра й його сучасників, але й п'єси сучасних авторів. Щороку компанія Театра «Глобус» виявляє динамічні відношення між глядачами і акторами в цьому єдиному будинку. Театр являється і газдою іноземних театральних компаній, які демонструють імпакт шекспірівських п'єс у світі. На сцені цього театру представлялися п'єси Вільяма Шекспіра, він будучи і співвласником театру. Найвідоміший драматург світу, що народився в Стрефорі, а приїхав до Лондона десь 1575 і 1592 рр. Вільям Шекспір приїхав у Лондон і став грати на сцені, хоча великого успіху як актор не мав. З 1593 року працював у театрі Бербеда, як актор, режисер і драматург. При Якові I трупя Шекспіра отримала статус королівської. В 1599 році Вільям Шекспір брав участь у побудові лондонського театру «Глобус», став його пайовиком – і в наступні десять років значився у списках його трупі.

Щоб шанувати драматурга, актора і менеджера з цим магічним місцем, в якому персонажі стають нашими друзями, п'єси перетворилися в дійсність.

Театр у Лондоні, який існував:

1. У 1599-1613 роках, до нього належав Вільям Шекспір, був знищений пожежею 1613 року.

2. У 1614-1642 роках. Відновлений після пожежі, закритий і знесений 1644 року пуританами.

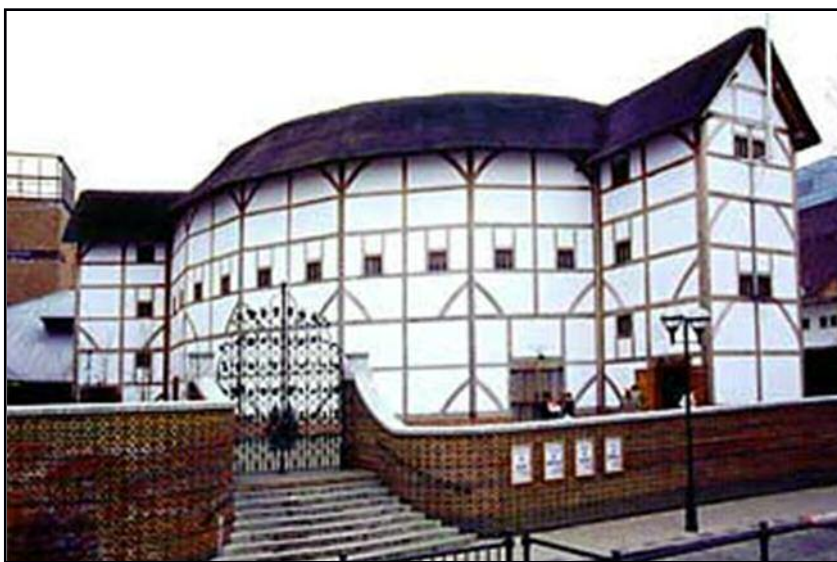
Подорожні нотатки

ТЕАТР «ГЛОБУС»

3. З 1997 року, збудований неподалік за проектом історичним.

«Глобус» був власністю багатьох акторів. Двоє із шести акціонерів «Глобуса», Річард Бербеда і його брат Кутберт Бербеда, були

ваний «Театр». В 1598 році власники землі, на якій був «Театр», підвищили орендну плату. Бербеда демонтували «Театр» й перевезли до Темзи, де він був збудований знову вже як «Глобус».

власниками подвійної кількості часток акцій по 25% кожний. Інші чотири актори, Вільям Шекспір, Джон Хемінгс, Август Філіпс і Томас Поуп, мали ординарні частки по 12,5%. Ці початкові пропорції змінилися згодом, коли приєдналися нові акціонери. Частка Шекспіра протягом його професійної діяльності зменшилася з 1/8 до 1/14. Тут вперше було поставлено багато його творів.

«Глобус» був побудований в 1599 році з використанням дерев'яних конструкцій попереднього театру, що називався просто «Театр». І був побудований батьком Річарда Бербеда, Джеймсом Бербеда, в Шордичі в 1576 році. Бербеда одержали місце, на якому був побудо-

«Глобус» являв собою круглий амфітеатр, в якому могли розміститися до 3000 чоловік. В театрі були дешеві стоячі та дорожчі сидячі місця, розташовані в три ряди. Сцена мала розміри 12 x 8 метрів і дві двері для виходу акторів. Дах розміщався лише над сценою і був пофарбований у кольори неба, дах також мав люк, через які актори могли спускатися на сцену за допомогою мотузка. На даху була встановлена статуя Геркулеса, що тримав на своїх плечах земну кулю. Надпис над входом говорив: «Цілий світ грає якусь роль» (Totus mundus agit histrionem).

У липні 1613 року театр «Глобус» згорів під час спектаклю «Генріх VIII». Причиною пожежі стала театральна грамота, що дала осічку і запалила дерев'яні балки і дах із комишу.

1614 року театр був відновлений. Проте 1642 р., як і більшість інших театрів, «Глобус» був закритий пуританами. Через два роки він був знесений, щоб підготувати місце для будівництва дохідних будинків. Його точне місце розташування залишилося невідомим доти, поки в 1989 році залишки його фундаменту не були виявлені під автостоянкою «Anchor Terrace» на Парк-Стріт. Під Anchor Terrace можуть бути й інші залишки театру, але тераса VIII століття внесена в список історичних цінностей й, отже, не може бути досліджена археологами.

(Продовження на 12 стор.)

Віргілій РІЦЬКО

Відзначення Дня української мови в Румунії

Загади Дня української мови, що відзначається вже третій рік поспіль в Румунії 9 листопада, відбулися різноманітні культурно-освітні заходи, переважно в онлайн-режимі, у різних населених пунктах компактного проживання осіб, які належать до української меншини, а також у Бухаресті.

В онлайн-конференції, організованій Бухарестською філією у партнерстві зі всіма повітовими СУР, взяли участь голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький, Тимчасовий повірений у справах України в Румунії Паун Роговей, лідер групи національних меншин Палати депутатів Румунії Варужан Памбукчан, Почесний консул України в Монреалі, президент громадської організації «Україна-2050», колишній президент Світового конгресу українців Євген Чолій, заступник держсекретаря Департаменту міжетнічних відносин Амет Аледін, заступник держсекретаря у Міністерстві Культури Іріна Санда Марін Кажал, голова Європейського конгресу українців Богдан Райчинець, представники Українського православного та Українського Греко-католицького вікаріатів Румунії, повітових шкільних інспекторатів, місцевих органів влади, Ради СУР, а також вчителі, учні, журналісти та пересічні українці.

Учасники заходу наголосили на важливій ролі рідної мови у збереженні та утвердженні етнічної, культурної та релігійної самобутності українців Румунії, а також підкреслили значний внесок СУР у розвиток українського шкільництва та у справу просування цінностей української культури та традицій у Румунії. У рамках заходу із літературно-музичними номерами виступи-

нами були як політичні діячі Румунії, так і видатні українці світу, серед яких Почесний Консул України в Монреалі Євген Чолій та інші відомі особи, які долучилися до нашого заходу. Що може бути наймиліше для українців Румунії, як мова? Ми надіємось, що нове покоління буде далі її вивчати й ця мова буде говоритися як на території Румунії, так і по всьому світу». У День української мови СУР організував, теж в онлайн-режимі, багато інших культурно-освітніх заходів у партнерстві з навчальними закладами, в яких викладається рідна українська мова, а також з церквами в повітах, де компактно проживають етнічні українці.

ли члени Бухарестської, Караш-Северінської, Ботошанської та Яської філій СУР. Голова Бухарестської філії Союзу українців Румунії письменник Михайло Трайста ствердив: «На превеликий жаль, цього року ми не змогли провести свято на рівні минулого року, коли відбувся грандіозний захід, в рамках якого була організована також конференція «Українці Румунії – історія, сучасність та перспективи».

Цього року ми провели свято Української мови у режимі онлайн. Разом з

Майже 1000 учнів, які вивчають рідну українську мову, взяли участь у конкурсі, приуроченому до цього свята і були нагороджені дипломами та призами. Також студенти українських відділень Факультету іноземних мов та літератур Бухарестського університету та Філологічного факультету Клужького університету ім. Бабеша-Бойя відзначили День української мови, взявши участь у конкурсах літературної творчості. Нагадаємо, що за ініціативою депутата Миколи-Мирослава Петрецького, голови Союзу українців Румунії 4 липня 2018 року Палата депутатів оголосила 9 листопада Днем української мови в Румунії.

Христина ШТИРБЕЦЬ

Грудень – місяць радості та свят

Місяць грудень це місяць, який відзначає початок зими, в якому відсвятковуються багато свят.

Першого грудня країна відсвятковує «Національний день Румунії», день коли СУР щиро привітав усіх румунів з країни та з-закордону.

Цього року «Національний день Румунії» був виявлений символічно через тісні обряди, де люди не були присутні через пандемію коронавірусу.

День Святого Миколая приносить радість дітям та дорослим, які були послушними, через дарунки, які ставляться під вікно чи у взуття. Чудесну традицію передають з покоління в покоління, а вона прищеплює головні цінності нашим дітям.

Внесок СУР був і буде завжди спільним інтересом для української громади та більшістю населення. В селах, де викладається українська мова, у кожній школі учителі та учні приготували програми про Святого Миколая, потім від імені СУР діти з нетерпінням чекають подарунків. Святий Миколай – це казкова особа. Це єпископ, який дбав про дітей, сиріт, старих і хворих людей. Із юних років Миколай присвятив служінню Богу і був єпископом міста Міра.

Традиція дарувати подарунки пішла від

відомого випадку, коли один збіднілий чоловік не міг забезпечити своїх трьох доньок приданим. І дорослі, і діти завжди вірять у перемогу Миколая Чудотворця, де завжди перемагає добро і кожна дитина, велика чи мала, отримує свій подарунок.

Цього року 6 грудня на свято румунського Миколая у Румунії відбуваються парла-

ментні вибори, де СУР бере участь у всіх виборчих округах в країні та за кордоном.

Традиційно Святий Миколай відкриває новорічні та різдвяні свята. Роблячи багато добрих справ, церква канонізувала Миколая, а люди шанують його як покровителя.

Щороку у марамуреському місті Сігету

Мармаціей між Різдом Христовим та Новим Роком за старим стилем Марамуреська філія СУР організовує Фестиваль українських колядок та зимових обрядів.

Головна мета фестивалю українських колядок спрямована на збереження та просування зимових традицій і обрядів українців із різних куточків Румунії.

Головна мета СУР, це те, щоб українці з Румунії продовжували ці традиції надалі, і щоб передавали їх молодому поколінню.

Для країни це честь і повага, що національна меншина яка живе в Румунії, має можливість, завдяки внеску СУР, продовжити культурні події. СУР працює для того, щоб інтерес української громади з Румунії був врахований, та щоб був знайдений інструмент з врахуванням різних громад.

Незважаючи на віком, радість зимових свят для всіх нас це моменти відродження, це радість бути християнином. На різдвяні свята ми даруємо радість, добрі діла, подарунки всім людям, які творять спеціальне відчуття вдячності.

Аромат калача і гарячого вина, прикрашення гарної ялинки, різдвяні пісні і, не в останньому разі, віра – все це пробуджує в нас радість Різдва Христового.

Микола ДУТКА

РІЧНИЦЮ 3 ДНЯ НАРОДЖЕННЯ М. РИЛЬСЬКОГО ВІДСВЯТКУВАЛИ У КЛУЖІ-НАПОЦІ

В університетському місті Клужі-Напока 11 листопада пройшов перший культурний захід в режимі онлайн. Як завжди, його організація та проведення є результатом злагодженої співпраці відділу української мови та літератури при Клузькому університеті імені Бабеша-Бойоя та Союзу українців Румунії. Завдяки новому формату до зустрічі змогли під'єднатися усі педагогічні кадри українського відділу з кафедри слов'яністики, теперішні та колишні студенти, постійні гості та учасники, просто зацікавлені. Подія була присвячена 125-ій річниці з дня народження талановитого поета і перекладача, літературознавця та мовознавця, ерудита та інтелектуала, громадського діяча і академіка Академії наук України Максима Тадейовича Рильського (1895-1964). Духовною основою найкращих творів Рильського стали «вічні категорії – правда, любов і краса». Його справедливо вважають «творцем таких цінностей, які не втрачають свого значення з часом, зі зміною епох та ідеологій», а його твори – «золотим надбанням української літератури». Дослідники називають його «одним з найбільших поетів України ХХ ст.», а критики закидають пристосуванство і горезвісну «Пісню про Сталіна».

У першій доповіді на румунській мові студентка Беатрис Панас розповіла про основні події в біографії митця. Атмосфера порозуміння і шляхетництва в сім'ї, прекрасна природа, люди культури та мистецтва

оточували Рильського ще з дитинства. Не дивно, що перша його збірка поезій вийшла у світ, коли він був усього лиш гімназистом (у 15-ть років). Від тоді і протягом майже 50-ти років неоднорідної творчої діяльності Максим Рильський «залишив за собою

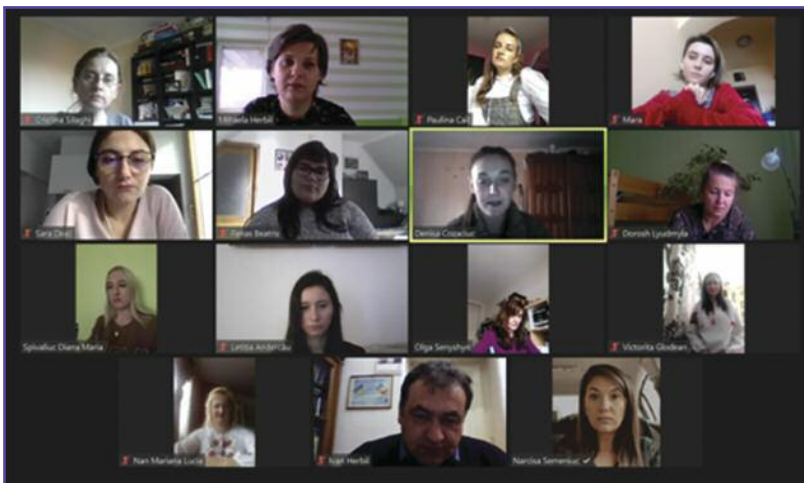
«радянська критика закидає йому відсутність ідей, а діаспора – відсутність патріотизму». Але і в таких умовах талановитому автору вдається створити ряд неперевершених ліричних творів. Студентка підкреслила на завершення: «Хоча під тиском тоталітарного режиму його творчість зазнала певної ідеологічної зміни, М.Рильський залишиться в історії української літератури поетом краси і людини, справжнім майстром досконалої поетичної форми».

З документальної стрічки про М.Т. Рильського можна було дізнатися не тільки про його надзвичайну працьовитість, здатність поєднувати керівні посади та творчість, але й про гостинність та дотепність, відкритість та сердечність – рідкісні людські риси не тільки в ті жорстокі часи. Важливим, на думку організаторів, була

можливість побачити світлини та невеличкі відео-записи з самим поетом та його родиною і близькими. У продовженні свою роботу «Максим Тадейович Рильський – класик української літератури ХХ століття, чудовий знавець слов'янських літератур» та її віртуальну презентацію запропонувала нашій увазі пані доктор-лектор Міхаела Гербіл. «М. Рильський належав до "неокласиків" – зорієнтованої на античну класику художньої школи українських поетів, яка продовжувала гуманістичні традиції європейської поезії нового часу.

(Продовження на 10 стор.)

Ольга СЕНИШИН

багатий і різноманітний літературний спадок, який зародився на тлі класичної літератури та українського фольклору», – виділила студентка. Доповідачка звернула увагу на змушений перехід поета до «табору радянських творців» на початку 30-их років після майже піврічного ув'язнення. Твори цього періоду дозволили поету вижити, навіть зайняти почесні посади і титули – «директора Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН України, а також Депутата Верховної Ради УРСР, а потім і СРСР». Та утиски і натиски не припинялися практично ніколи, а страх за життя своє і своєї родини не давали можливості розкритися у творчості. До того ж

Школа і сім'я в процесі виховання дитини

(Закінчення. Поч. на 3 стор.)

Дитина від самого народження вбирає в себе сімейні цінності. Атмосферу, в якій вона виростає, переносить ці враження на свого сім'ю в майбутньому. Тому найцінніше, що може дати сім'я, – це батьківська любов, яка є запорукою до ставлення дитини протягом всього життя.

Для дітей добрим прикладом є і залишається сім'я. Тому батьки потрібно, щоб мали велику відповідальність, щоб поводитися перед дітьми точно, як вони бажають, так, щоб і діти поводитися з батьками коли стануть дорослими.

Сім'я є і вважається головним чинником пріоритету у вихованні. Школа є найголовнішим чинником, тому що їй потрібно, щоб сім'я, товариство, і суспільство допомагали.

Тому роль сім'ї не треба зменшувати, вона є соціальним і допоміжним зв'язком дитини на все життя.

Сім'я і школа – це берег і море. Дитина

на березі робить перші кроки, отримує перші уроки життя, а потім перед нею відкривається море знань, що і є школою. Це не означає, що дитина повинна відірватися

роль у вихованні школяра. Батьки це найкращі вихователі, які відповідають совісно за виховання дітей. Як у краплі води відбивається сонце, так у дітей відображається духовне багатство матері і батька. Портібно робити усе, щоб дитинство і майбутність дітей було прекрасними.

Недаремно кажуть, що прожив життя той, хто збудував хату, викопав криницю, посадив дерево, народив і добре виховав дітей. Життєвою дорогою дитину ведуть два ведучі: сім'я та навчальний заклад. У вихованні дитини відбивається вся організація життя сім'ї, працьовитість, духовне багатство, чистота матері та батька.

Важливо, щоб дитина цілий час почувала, що батьки передають любов до неї, цінують її. Тоді вона бачить, що потрібна і важлива для них.

від берега, бо навіть і моряки після плавання завжди повертаються на берег.

Єдність сім'ї і школи відіграє важливу

ПРО АНГЕЛІВ

Взагалі, коли говориться про одного ангела, про його дії, Біблія нам не дає дуже багато деталей про нього, але, збираючи всі ці інформації з різних моментів біблійної історії, від самого початку світу аж до книги Об'явлення, можемо дізнатись дуже багато про ангелів: що вони є, який їх вигляд, яка їх роль і т.д.

Вперше знаємо, що ангели не мають тіла, вони духи: «Ти твориш духів ангелами Своїми» (Пс. 103,4). Хоча вони тіла не мають, їхній вигляд дуже світлий: мати Самсона каже своєму чоловікові про своє видіння: «Божий чоловік приходив до мене, а вигляд його, як вигляд Божого Ангела, дуже світлий» (Суддів, 13,6), а в книзі Дії Святих Апостолів читаємо про момент, в якому прийшов ангел звільнити Петра з в'язниці: «І ось, Ангел Господній з'явився, і у в'язниці засяяло світло» (12,7), а про ангела, який брав участь у воскресінні Ісуса Христа, Єв. Матвій нам каже: «І великий, ось стався землетрус, бо зійшов із неба Ангел Господній, і, приступивши, відвалив від гробу каменя, та й сів на ньому. Його ж вигляд був, як блискавка, а його одежа була біла, як сніг» (Мт. 28,2-3).

Про ангелів читаємо, як пише Св. Письмо, що вони добрі: «Знаю я, що ти добрий в очах моїх, немов Ангел Божий» (1 Цар. 29,9), каже Давидові, і також, що вони мудрі: «А пан мій мудрий, як мудрий Божий Ангел» (2 Цар. 14,20). Ангели мають також свої мови, якими говорять між собою: в одному стишку, якого чуємо у читанні на Тайні Маслованню, Ап. Павло каже: «Якщо я говорю мовами людськими й ангельськими, а любови не маю, то я – мідь, що дзвє-

нить, або кімвал, що бринчить» (1 Кор. 13,1).

Взагалі, не дають вони своє ім'я, бо, як сказав ангел матері Самсона, «воно дивне». Знаємо тільки ім'я ангелів, які брали участь, або звіщали тільки найголовніші моменти із біблійної історії, а найголовніші із тих, яких ім'я знаємо, є Михаїл, Гавриїл або Рафаїл. Знаємо тільки, що є різні категорії ангелів: архангели, з яких є вперше згадані херувими, про яких перший раз згадується в книзі Буття (вони були поставлені Богом, щоб охороняти дерево життя, а різби їхнього вигляду були поставлені іудеями на свої найсвятіші речі, з яких найголовніший є кіот, в якому були поставлені таблиці з Божими заповідями. Інша категорія ангелів є серафими, про яких нам говорить головню Ісаї: «Серафими стояли зверху Його, по шість крил у кожного: двома закривав обличчя своє і двома закривав ноги свої, а двома літав. І кликав один до одного й говорив: Свят, свят, свят, Господь Саваот, уся земля повна слави Його!» (6,2-3). А про інші категорії ангелів згадує Ап. Павло: «Бо то Ним сотворено все на небі і на землі, видиме і невидиме, чи то престоли, чи то господства, чи то влади, чи то начальства» (Кол. 1,16). Вони вільні вибирати, тому каже і Ап. Петро у своєму другому посланню, що ті ангели, які грішили, будуть присутні також на суді.

Про роль, яку мають ангели, можна говорити дуже багато. Вперше вони прославляють постійно Бога, як ми бачили вперше з того, що писав прор. Ісаї, але і з того, що нам каже Ап. Лука, коли говорить про народження Ісуса Христа: «І ось, раптом, з'явилася з Ангелом сила велика небесного

війська, що Бога прославляла і казали: Слава ввишніх Богу, на землі мир, у людях благовоління» (2,13-14).

Друга головна роль ангелів є бути Божими вісниками (ангел – вісник), і з дуже багатьох прикладів із Біблії, бачимо, що Бог, хоча чує молитви людей, відповідає їм через ангелів: «І почув Бог голос того хлопця (Ізмаїла) і кликнув до Агари Божий Ангел із неба і сказав їй: Що тобі, Агаро? Не бійся, бо почув Бог голос хлопця» (Бут. 21,17).

Вони не являються людям тільки під час дня, але і в сні, так, як Йосифу, коли він думав залишити Пресвяту Діву. Інша роль ангелів є охороняти людей, головню вірників: «бо Своїм Ангелам Він накаже про тебе, щоб тебе охороняли на всіх дорогах твоїх» (Пс. 90, 11). Вони нас охороняють, але не можуть ніяк нас примушувати щось робити, а коли ми віддаляємося від їхньої охорони і від Бога, а потім назад вертаємося, вони дуже радіють: «Кажу вам, радість буває в Божих Ангелів, за одного грішника, який кається» (Лк. 15,10). Можемо казати, що не тільки особи мають свого ангела хоронителя, але і сім'я, тому що у книзі Буття бачимо, що Яків благословляє Йосипових синів, кажучи: «Ангел, що рятує мене від усього лихого, – нехай поблагословить цих юнаків, і нехай буде зване в них ім'я моє і ім'я батьків моїх, Авраама та Ісака, і нехай вони множаться, як та риба посеред землі» (48,16). Бачимо тут, що один ангел може охороняти більше поколінь однієї сім'ї. Із 2-го розділу Об'явлення бачимо, що навіть і кожна Церква має свого ангела хоронителя.

Ці науки про ангелів є тільки дуже маленька частина того, що написано про них і про те, як вони діють у Св. Письмі, але завжди нагадуючи всі ті міста, в яких говориться про них, знатимемо, що вони для нас означають, яку роль мають у нашій вірі, а головню, як нам їх шанувати.

от. Маріус М. ЛАУРУК

РІЧНИЦЮ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ М. РИЛЬСЬКОГО ВІДСВЯТКУВАЛИ У КЛУЖІ-НАПОЦІ

(Закінчення. Поч. на 9 стор.)

Вони прагнули піднести престиж художнього слова, з його допомогою вирішувати філософські, історичні, морально-етичні проблеми», – виділила викладач. Але ця літературна течія 20-30 років минулого століття, як і ряд інших, була непотрібною сталінському тоталітарному режиму. Тому всіх її представників, крім М.Т. Рильського, було знищено. Зараз цих жертв ми називаємо Розстріляним Відродженням. А Максим Тадейовича переломили і зарахували до офіційної і єдино можливої групи «співців побудови соціалізму». Та навіть в таких умовах талановитому поету «вдавалося створити незалежні від політики, суто мистецькі твори, які пережили його». Особливим патріотизмом і запалом виділяються також твори, написані в період Другої світової війни. «Максим Рильський лишив по-

собі понад 40 поетичних збірок, кілька збірок наукових статей, редагування поетичних та етнографічних видань, понад чверть мільйона поетичних рядків перекладів. ...У 1972 році була заснована щорічна премія ім. Рильського за найкращий художній переклад», – зазначила пані Гербіл у підсумках.

Завершальною та артистичною частиною заходу стало художнє зачитування декількох ліричних творів М.Т.Рильського – «Мова», «Пісня», «Високі кили», «Згадай безумче», «Людкісність» та інші. Їх продекламували студентки з Клузу та мастерантки з Бухаресту. Голова Клузької філії Союзу українців Румунії пан І.Гербіл вправно і емоційно зачитав вірш «Слово про рідну матір» та відкрив своє бачення відродження України, висловлене у цьому вірші. А редактор дитячого журналу «Дзвоник» Людмила Дорош зачитала ніжно-

романтичний віршик «Сніг падав безшелесно і рівно...», який чи не найкраще проілюстрував саме ліричну майстерність цього видатного українського письменника. Можна тільки уявляти, яких вершин у цьому напрямку міг би досягнути М. Рильський у більш сприятливих умовах – без цькування, партійних замовлень та звинувачень, несправедливої, ніщивної критики і страху за життя. Найкраще про митців цього періоду і про Рильського зокрема сказав молодий український поет, прозаїк та критик Олександр Стусенко: «Ще раз глянути на наших класиків. І – зрозуміти їх. Адже комусь треба було жити й творити в умовах тоталітарного тиску; якби всі з гордо піднятою головою пішли на розстріл чи в Сибір, ми нині мали б тільки балалайку, брагу й лайку (зрозуміло ж, не українську). І навряд чи звалися б українцями?...».

У КЛУЖІ ВІДСВЯТКУВАЛИ П.ГУЛАКА-АРТЕМОВСЬКОГО (1790-1865)

24 жовтня в Клуз-Напоці стисло коло представників української громади зібралося відсвяткувати 203-тю річницю з дня народження Петра Петровича Гулака-Артемівського – літературного, педагогічного й наукового діяча, досягнення якого стали явищем в розвитку української національної культури, а його заслуги дістали високу оцінку ще від сучасників. Захід проходив у місцевому осередку Союзу українців Румунії за фінансової допомоги цієї організації та у співпраці з факультетом іноземних мов, відділом української мови та літератури Клузького університету імені Бабеша-Бойоя. На відкритті пан доцент І.Гербіл, голова клузького осередку СУР, зазначив: «П.Гулак-Артемівський є однією з найяскравіших постатей в україн-

ській літературі першої половини 19 ст., яку українська критика вважає одним із поперед-

ників Т.Шевченка. А також він продовжував у своїх працях літературні ідеї І.Котляревського, будучи одним з українських письменників, які народну мову включили до майбутньої літературної української мови». На думку дослідників його творчість стала «початком зародження й розвитку нової української поезії та літератури загалом». Цей митець є автором ряду прозових творів та критичних статей, став зачинателем українського художнього перекладу, а віршем «До Любки» започаткував українську любовну лірику. До його творчого доробку належать притчі, вірші, послання, балади на російській та українській мовах.

(Продовження на 12 стор.)

Ольга СЕНИШИН

Віра і мучеництво

Кожний святий Православної Церкви має призначений на його день празника один фрагмент з Євангелії, пов'язаний з тим, що йому принесла святість. На день пам'яті мучеників читається на Святій Літургії фрагмент з Євангелії від Івана (15,17 – 16,2).

Євангелія починає із слідуючими словами: «Якщо світ вас ненавидить, знайте, що Мене першого, ніж вас, зненавидів» (15,18). Християн світ ненавидить і не може терпіти тому, що навіть Христа світ ненавидів, тому що, як Він Сам каже про Себе, доказує світові, який він є, – скажений і віддалений від Бога: «Мене ненавидить, бо Я свідчу про нього, що діла його

злі» (Ін. 7,7). Науки Христа, які і ми прийняли і якими стараємося жити, багато разів притягали ненависть світську тому, що світ їх не розуміє, або не хоче розуміти. Дуже мало наук Христових відповідають наукам світським. Тому каже Ісус далі: «Якби ви були від світу, то світ любив би своє; а оскільки ви не від світу, тому ненавидить вас світ» (15,19).

Може, світ мав би право ненавидіти Христову науку, якби вона була людська наука, помилкова наука. Але Його наука не є людська, Його діла – діла Божі: «Коли б Я не творив серед них діл, яких ніхто інший не сотворив, то не мали б гріха» (15,24).

Чому казав Спаситель все це ученикам Своім? Щоб їх приготувати до всіх випро-

бувань, які треба буде їм перейти після Його Вознесіння: «Це сказав Я вам, щоб ви не спокусилися» (16,1).

В останньому стишку Ісус каже: «хто вбиватиме вас, буде думати, що тим він служить Богові» (16,2). Ні одна релігія не дала стільки мучеників, як християнська віра, а це означає, що ніхто не міг доказати добрим словом, що наша віра є фальшива.

Для нас сьогодні переслідування за віру не означає умирати, але завжди треба ісповідувати віру, казати без сорому, що віруємо.

Світ нас ненавидить, тому що ми стараємося триматися далеко від поведінки, яка нас віддаляє від Бога, але яка для світу є нормальною. І через це нам доводить, що хоча живемо у світі, але ми не світські, так, як і всі мучиники і сповідники віри з цілої історії Церкви.

от. Маріус М. ЛАУРУК

ВІДІЙШЛА У ВІЧНІСТЬ ПАНІ АННА КІСІЛЬ

16 листопада 2020 р. після року боротьби з тяжкою недугою відійшла у вічність пані Анна Кісіль, Голова Світової Федерації Українських Жіночих Організацій, та Віцепрезидентка Світового Конгресу Українців.

Народилася А Кісіль на Івано-Франківщині у містечку Яремче 19-го листопада 1960 року, а 1991 року разом із родиною емігрувала в Канаду (м. Торонто).

Організація Жінок Українок Румунії висловлює сердечну вдячність цій розумній, щирій, відданій жінці, що частину свого життя, свого часу, здоров'я та зусиль віддала служінню українським громадам, Україні та СФУЖО. Вміла відчувати, розуміти та гуртувати навколо

себе людей, віддана справі допомогти, стала лідеркою, невтомною провідницею СФУЖО з 2018 р., яка завжди була в епіцентрі всіх важливих справ українського світового жіноцтва, мала велике, чуйне серце, завжди відкрита для добрих справ українського жіноцтва. Як голова СФУЖО, стала Берегинею українських цінностей і традицій, сміливою та безстрашною захисницею українців.

До своїх останніх днів пані Анна Кісіль вболівала за українські справи, долучалася до гро-

мадських справ. 25-го жовтня взяла участь за Круглим столом, а 1-го листопада – у Річних нарадах СФУЖО, де востаннє ми почули виступ з промовою-зверненням та закликом далі підтримувати український народ, виховувати молодь у патріотичному дусі, бути об'єднаними, бо лише тоді ми є дійовою силою на світовій арені.

ОЖУР завжди буде пам'ятати пані Анну Кісіль за велику честь прийняти нас до СФУЖО. На жаль, короткий час спілкувалися. За це ми висловлюємо глибоку скорботу та співчуття у зв'язку з неоправною втратою – відходом у вічність поважної пані Анни Кісіль. Хай земля їй буде пухом, хай спочиває з Богом, хай буде вічна її пам'ять!

Найщиріші співчуття рідним і близьким!

Ледія СПІВАЛЮК,
голова ОЖУР

У КЛУЖІ ВІДСВЯТКУВАЛИ П.ГУЛАКА-АРТЕМОВСЬКОГО (1790-1865)

(Закінчення. Початок на 11 стор.)

Та як письменник він сягнув популярності своїми байками, байками-казками та байками-приказками. Проявив себе як блискучий педагог і адміністратор, обіймаючи керівні посади у декількох харківських освітніх закладах. У 2017 році в Харкові встановлено пам'ятник на честь видатного ректора П.П. Гулака-Артемівського, який відкрив у Харківському національному університеті ім. В.Н. Карамзіна в 1835 році кафедру історії та літератури слов'янських нарідів, яка «була першою з подібних і зіграла величезну роль у розвитку слов'янознавства в Україні».

Про життя та діяльність цього талановитого поета, який 48-ім своїх найкращих років (з 1817 року і до самої смерті) провів у Харкові, йшлося у першій роботі «Літературний всесвіт Петра Гулака-Артемівського», яку зачитала на румунській мові Евеліна-Беата Хайду. Вона більш детально проаналізувала декілька найвідоміших творів цього митця – вірш «Справжня добрість» (1817), байки «Пан та собака» (1818) і «Солопій та Хівря» (1819), баладу «Рибалка» (1827). Було вказано на філософські погляди автора, висловлені у цих роботах, про їхню тематику, зміст і характер. У цих та інших своїх творах поет виступає проти існуючого зла і кривди, висміює жорстокість і самодурство кріпосників, обстоює гуманне ставлення до людини та її право на земне щастя. На основі проведеного розгляду студентка підсумувала: «П.Гулак-Артемівський був досконалим знавцем українських традицій та життя. ...Він продовжував ...демократизацію української мови, вводячи велику кількість елементів живої мови у структури літературної».

Розглядом відмінностей між просвітництвом та романтизмом почала свою доповідь «Петро Гулак-Артемівський – зачинатель українського романтизму» студентка Маруся-

Василина Шмуляк. «Поет своєю творчістю сприяв зародженню романтичного напрямку: його «Пан Твардовський» і «Рибалка» стали

першими романтичними баладами в українській літературі», – зазначила вона. Зупинив-

шись більш детально на творі «Рибалка», доповідачка згадала про мету автора «передати українською мовою ніжні, піднесені почуття» на противагу його попередникам, які більше використовували бурлескний стиль. Не дивлячись на те, що надихнувся Гулак-Артемівський від однойменної поезії Й.В. Гете, у своєму творі він врахував українські народні уявлення та переніс дію в українське середовище. А тому його трагічна балада «має виразні національні ознаки, наближена за мелодійністю й стилем до народних українських пісень». На завершення доповідачка виділила романтичну суть розглянутого твору: «Історія зваблення юнака русалкою є однією з романтичних варіацій на тему загадки буття і прагнення людини в пошуках ідеалу вирватися поза межі буденного існування».

До подій подібного формату у Клубі організатори – подружжя Гербіл – завжди включають культурно-мистецьку частину. Цього разу учасники зустрічі зачитали уривки з найвідоміших байок та поезій П. Гулака-Артемівського. Ці та інші його твори змальовували тодішні суспільні явища, оцінювали їх із позицій загально-гуманістичних ідеалів, які автор поділяв. Вони не втратили своєї літературної та пізнавальної цінності і в наш час, продовжують вважатися надбанням української культури. На завершення заходу лектор-доктор пані М. Гербіл підвела короткий підсумок літературних заслуг Гулака-Артемівського, виділиши, серед іншого, його роль у започаткуванні романтизму та введенні жанру байки в нашу літературу. Віршовані твори цього митця, на думку фахівців, «збагатили українську літературу новими темами, образами та жанровими різновидами. Їм притаманні народність, реалістичність, побутова деталізація...». А відтак ми продовжуємо шанувати цього талановитого українського діяча та вивчати його творчість в рамках програми освітніх закладів і не тільки.

Подорожні нотатки

ТЕАТР «ГЛОБУС»

(Закінчення. Поч. на 7 стор.)

Новий «Шекспірівський Глобус» (Shakespeare's Globe) був збудований у 2015 м. від історичного «Глобуса» в 1997 році. Театр має виступаючу сцену, що видається величезним круглим двором, оточеним сидячими місцями на трьох круто нахилених ярусах. Під дахом знаходиться тільки сцена і сидячі місця, тоді як стоячі (700) розташовані просто неба. Як і історичний, театр має очеретовий дах, ставши першою подібною будівлею Лондону після заборони солом'яних лахів 1666 року.

Спектаклі даються лише у теплу пору року (з травня по жовтень).

Гід нас провів в окремі приміщення, де ми любовались різноманітними акторськими кос-

тюмами. Бачили ми і різні музикальні інструменти, якими музиканти виконували мелодії при різних спектаклях. Від того ж гід ми дізнались, що артисти виступають без мікрофонів, акустика тут дуже добра, хоч іноді актори повинні доказати, що їх голос сильніший від звуків літаків, які летять над Лондоном. Таких проблем не мали сучасники Шекспіра. Проводячи нас по театру, гід розказував про історію театру і підкреслював нам відносини Шекспіра з театром. Але час від часу добавляв цікаві деталі. Сучасники Шекспіра повинні були витримати погані запахи глядачів, що походили з нижніх шарів громадян, запахи, які виділялись їхньою старою і брудною одежою. Або під час спектаклів вони жували часник. Таких інформацій і багато інших можемо почути від гід.

Це місце для розваги приведе вас назад в ті

часи, коли ставились на сцені трагедія «Ромео і Джульєтта» і «12 ніч».

Андрій М'ЯСТКІВСЬКИЙ

ОДЕСА – МАМА

(Продовження з попереднього числа)

У небі світило сонце. Воно було байдуже, ніче, і Максимко був нічий... Із видолінок злітав легенький вітерець – і поле шелестіло бур'янами, наче питало хлопчину:

– Куди ти?..

– В Одесу, до Микити, – відповідала за Максимка суха торішня трава

Мліло під сонцем малолюдне, сиве від пилюки пристанційне містечко Де-не-де пройдуть якісь дядьки, кілька тіток і знову тихо. На дерев'яний присхідцях напіврозваленій халупи сиділа кістлява чорна баба, наче нежива і, здавалося, не вона, а саме містечко, побачивши Максимка, прошепотіло:

– Дитина...

Він не одказав нічого, тільки пришвидшив ходу.

Невдовзі побачив гостроверхий цегляний будинок, критий червонок черепицею. Не помилився – то був вокзал. Обійшовши його, побачив залізничні колії, такі, як на малюнку в книжці, тільки без поїзда. Прийшов куди треба. Залишилось чекати паровоза, що тягне вагони з вікнами. Микита розказував, що під кожним вагоном є ящик для вугілля. Тільки зупиниться на станції поїзд, шмигай поміж колеса, залазь у той ящик, сиди тихо і вважай, що ти вже в Одесі...

«А на пероні люди», – читала із якоїсь книжки Варвара Петрівна. Тепер Максимко знає, що таке перон. Це такий кам'яний тік, на якому треба чекати поїзда. І тут зібралося багато людей, і всі вони чомусь схожі на старе, зіжмакане ганчір'я. Опухлі і худі, чорні від бруду чи від голоду, журливо дивилися вдалечінь – чекали поїзда. Всі хотіли до Одеси.

І з того краю, де заходить сонце, раптом щось заревіло, як розлючений бик, над кущами, що обрамлювали залізницю, заклубочився сивий дим і недовзі із-за кущів вискочив чорний паровик, за ним – виринали зелені вагони. Люди враз ожили, заворушилися, і поїзд зупинився. Всі волочили до нього якісь клунки, цурпелили в руках дерев'яні скриньки, а в Максимка не було нічого, і він шмигнув між залізні колеса. Вгадав, де той Микитин ящик. Проліз рачки під вагоном, підняв дерев'яну накривку, зазирнув усередину. Там було трішки дрібного вугілля. Шугнув під накривку, скрутився на вугіллі калачиком – і настала йому чорна, тривожна, гуркотлива ніч. Рушивши, поїзд знову заревів на весь світ – і швидко-швидко застукотіли чавунні колеса, наче вимовляли:

– Вур-ка-ган! Вур-ка-ган!..

8

Коли поїзд зупинився надовго, Максимко збагнув, що то вже була Одеса. Од голоду

тяжко нудьгували нутроші, а серце гримало, як на сполох. Вперся ногами в дно, підняв накривку. Надворі, між рядами чавунних коліс, побачив ранок. Він був не такий, як у селі, – чомусь дуже синій. Певне, тому, що Одеса мала море.

– От і приїхав... – з полегшенням і з триогою зітхнув Максимко.

Вибравшись із-поміж коліс, глянув на себе: він був чорний, як чорт. Про-бував обтруситись, але даремно, то й махнув рукою, подумавши, що вуркаган і повинен бути таким. Поглянув довкола – і жахнувся:

Рисунок Василя СОКОЛЮКА

ворушилося, шуміло, як ліс у бурю, людське море, ніби тисяча гойних весіль, наче безліч комнеза-мівських зборів. Люди, люди і люди... Щось несуть, щось волочать, ведуть аїтей, балакають, кричать, гукають, махають руками, лаються, ліниво труться поміж інших, квапляться, навіть десь плачуть. Поза людьми, наче велетенські вулики, зводяться в небо одеські будинки, понад якими купчаться сиві хмари. А людей... Серед них Максимко навіть забув про свою голодну утробу, але не міг зупинити погляд ні на кому. Так вже було їх багато, наче вони з'їхались а,о Одеси зі всіх сіл, аби не виздихати од голоду. Авжеж, всі щось мусять їсти, інакше не ходили б, не балакали б. Коли й Максимка захопила та гамірлива повіль, то він уже міг бачити тільки кусник неба над головою. Ні, він ще побачив хліб. Два рум'яні буханці такого, як привозила Соломія. Той хліб несла в кошику огрядна тітка в квітчастій сукні. Вона йшла поперед Максимка, і він, забувши про небо, про землю, не зводив погляду з тих надто великих, рум'яних буханців. Жадібно їв їх очима. Довкола – ноги, поли, коліна, руки, клумаки, дерев'яні скриньки. Було страшно

в тому клекоті, було спокусливо й млосно дивитися на справжній хліб. Босі ноги ступали по холодно-му каменю. Максимко не міг озирнутися, не міг одірвати очей від солодкої :покуси. Стегнаста тітка в квітчастому раптом звернула на якусь вулицю, і Максимко – за нею. Минав людей, будинки, дерева, але не бачив нічого, «рім рум'яного, смачного... Вхопити, прокусити шкоринку і тікати, як вчив Микита... Озирнувся, бо треба ж роздивитися, куди тікати, хто є довкола. Він був на широкій вулиці, де люди вже не сунули хмарою, а брели поодиночі, по двоє. Вхопити й тікати... В роті морився примарний присмак тріскучої шко-зинки. І Максимко вже простяг руки, але раптом тітка зупинилась, озирну-лась – в нього вишпилились колючі очі, і в груди вдарили слова:

– Пшол вон, щенок!

Максимко спантеличено зупинився і мимоволі простогнав:

– Хоч маленьку крихітку хлібця, тітонько...

– Много юс таких беспризорних... Пшол!

І все. Наче переснився сон. Тітка миттю заховалася за якісь двері, і Максимко залишився сам. Він не знав, що таке «беспризорні», але збагнув, що він це не вуркаган.

За півгін вулиця обривалася, наче падала в якусь безодню. Попереду не було нічого, тільки небо. Вгорі і внизу – тільки небо. Виходило, що тут, І Одесі, край землі, а в школі казали, що земля кругла, як гарбуз, і ніде не має сраю. Забувши про голод, поплівся глянути на те диво.

Але небо, котре було внизу, замерехтіло, наче по ньому побігли голубі . свилі, а в тому, що вгорі, залітали білі ворони. Підійшовши ближче, Максим-со побачив муровані сходи, що вели до води. Микита ж розказував про море... Так ось воно яке!

Море – як небо. Воно спонукає думати про щось гарне, а Максимкові знову пекельно хотілося хоч раз на весь вік наїстися хліба. Він їв би, не поспішаючи, аби приємний солод, танучи в роті, сягав самої душі. Тоді світліло б в очах, наливалося б силою руки, легко дихалося б грудям, тоді геть забув би все, що було досі. Наїстися хліба – наче заново народитися...

Море було вдоволене, сите – поволі котило свої хвилі, поволі хлопотіло ними об кам'яний берег, а чужому для всіх у цьому світі Максимкові Завірюсі темніло в очах і хотілося вити від голодної, нудьги.

Думав, що знайде Микиту, скаже: «Ти колись кликав, – я приїхав. Навчи, як мені стати бодай поганеньким вуркаганом. Я вже круглий сирота...» Та хіба в цьому світі когось знайдеш?

Нехай залишається задоволене собою море, хай воно бавиться прибережними крем'яками, а йому треба шукати ту Дерибасівську, треба йти вуркаганити.

Ще раз глянув у голубу далечінь і повернувся назад. Йому назустріч йшли якісь люди і не звертали на нього ніякої уваги. Спитати б у когось, де та Дерибасівська, але боявся, що скажуть, як та огрядна тітка, що з хлібом: «Пшол вон, щенок!..»

Здалеку побачив трішки більшого за себе хлопчину в рваній сорочині, брудного, нестриженого, і втішився: «Цей, мабуть, уже вуркаган, він може сказати все...».

(Далі буде)

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

Звідки появилвся сніговик?

Розповідь про те, звідки появилвся сніговик, снігова баба; які вірування з ними пов'язані.

Добрі чи злі.
Які вони – снігові баби?

Колись сніговики представлялися людям великими і сердитими сніговими монстрами, адже холодні зими приносили чимало клопоту людям.

Вважалося, що якщо зліпити снігову бабу при повному місяці, то це призведе до нещастя, а ночами почнуть снитися кошмари. Мешканці Норвегії вірили, що розглядати сніговиків вночі через штори небезпечно! Зустріти снігову фігуру ввечері вважалося поганим знаком. Тому в темний час доби її намагалися обійти стороною.

Лише в XIX ст. сніговики стали позитивними героями новорічних казок, з'явилися на вітальних листівках і завоювали любов дитячих сердець у всьому світі.

Звідки появилвся сніговик?

За старовинними переказами, приблизно в 1493 році вперше зліпив снігову фігуру скульптор, поет і архітектор

Мікеланджело Буонарроті. Історичні дані ж запевняють, що перша письмова згадка про сніговика зустрічається в одній з книг XVIII століття, яка розповідає про «красивого сніговика» величезних розмірів.

Снігова баба чи сніговик?

На Русі снігові баби вважалися володками зими. До них ставилися з пошаною. Саме у снігових баб люди просили, щоб

морози були не такими сильними. Також снігова баба уособлювала жінку-духа, який керує хуртовинами і снігопадами.

Цікавим є той факт, що у інших європейських країнах вважали снігову бабу особою чоловічої статі – сніговиком.

Згідно з християнською легендою, сніговики – це ангели, які можуть переказувати бажання людей Богу і сприяти їх виконанню. Тому з свіжого снігу ліпили маленького сніговика і шепотіли йому найпотаємніші бажання. Вважалося, як тільки фігурка розтане, бажання буде доставлено на небеса і неодмінно збудеться.

Звичай пов'язані
з сніговиками

У Європі сніговиків завжди розкішно прикрашали гірляндами, закутували в шарфи і давали в руки великі, густі мітли. Ніс з морквини задоблював духів урожаю і родючості. Перевернуте відро на голові символізувало достаток у сім'ї.

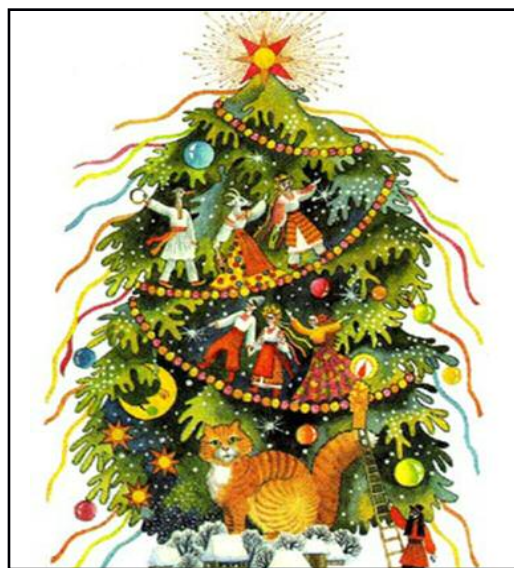
Цікавий звичай прикрашати сніговика намистом з головок часнику існував у Румунії. Вважалося, що це допоможе захистити родину від злих духів і від хвороб.

У Древньому Римі

У Древньому Римі бере свій початок традиція новорічних привітань та віра у те, що перший день нового року віщує новий початок, яка міцно вкоренилася в культурі західних народів. Перший новорічний день римляни вважали дуже важливим, тому починали у ньому нові великі справи. Цього ж дня було прийнято вітати одне одного та робити подарунки. Спочатку дарували овочі та фрукти, обкесні позолотою, фініками і виноградом, потім – мідними монетами і навіть цінними подарунками! (Можна собі уявити римську капусту, обкесну грішми).

За однією з легенд, Юлій Цезар у новорічний вечір звільнив одного зі своїх рабів за те, що той побажав йому пожити в новому році довше, ніж у старому. “Це найкурйозніше побажання щастя за всі роки існування людства!” – вигукнув Цезар. А імператор Калігула в перший день нового року виходив на площу перед палацом і приймав подарунки від підданих, записуючи, хто, скільки і що саме подарував.

У Болгарії традиційно зустрічають Новий рік удома. Перед початком свята наймолодші діти співають гостям колядки біля ялинки, а ті в знак подяки вручають їм подарунки. Напередодні Нового року в Болгарії купують палички з дерену (кизилу) – обов'язковий атрибут свята. А вже 1 січня діти вітають рідних і близьких зі святом, легенько вдаряючи їх цими паличками. А ще в болгарських будинках з 12-м ударом годинника на мить гасне світло – для новорічних поцілунків. Тільки після них господар розрізає пиріг із запеченими в ньому сюрпризами (монетки, горішки тощо). Така традиція пирогів-сюрпризів поширена ще в Румунії та Австралії.

Наталя ТРИШ

МИКОЛАЙ

Коли замерзла річка
І став біленьким гай,
Прийшов у темну нічку
На землю Миколай.
Він в шапці-невидимці,
У теплім козушку
Приніс усім гостинці
У чарівнім мішку!

♦ С Ж О Р І Ж Ж А Д Л Я Д І Ж Е Й ♦

Цікавинки про навчання, екзамени у різних країнах

*Цікавинки про те,
як навчаються
діти у різних країнах світу.*

Цікавинки звідусіль.

Про освіту і навчання

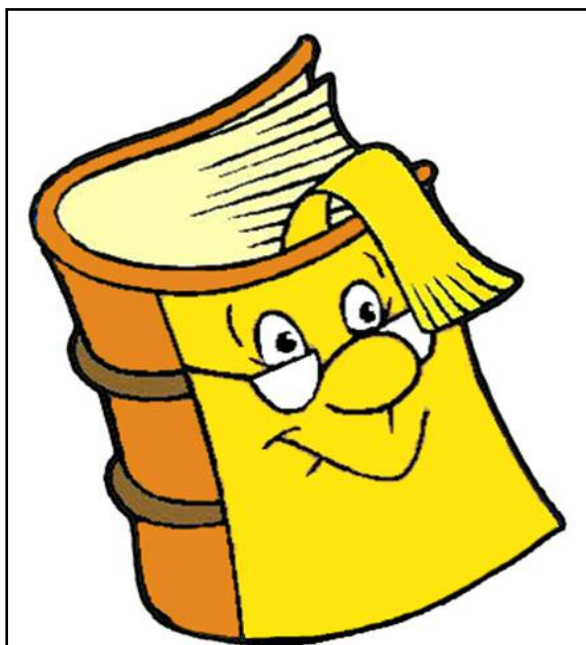
В Японії та Австрії за давньою традицією вчать дітей писати і правою, і лівою рукою.

У більшості країн вчать дітей писати зліва направо. Справа наліво пишуть учні арабських країн. А в Стародавній Греції вчили писати перший рядок справа наліво, а другий — навпаки.

В одній із провінцій Індії існує звичай: якщо учень пропускає заняття без поважних причин, то замість

нього повинен відвідувати школу хтось із членів сім'ї.

В Іспанії з давніх часів утвердило-

ся правило окличні та запитальні знаки ставити в кінці і на початку речення. Іспанські педагоги вважають, що ця традиція допомагає учням заздалегідь зорієнтуватись, якою інтонацією вимовляти при читанні речення.

В індійському штаті Мадрас раз на місяць наступає «дитячий день», коли всією роботою школи керують самі учні. У них є свій «парламент», свої «міністри» і «депутати». Серед них найавторитетніший — міністр дисципліни.

Цікаво про екзамени

Екзамени з'явилися в школах у середні віки. Слово «екзамен» в перекладі на латинську мову означає «вага», «стрілка ваги».

Виходить, що з допомогою екзаменів зважували знання учнів.

Складали екзамени не лише учні, але й ті особи, які йшли на державну службу: чиновники, лікарі, судді, вчителі, писарі та інші.

ЧУДЕРНАЦЬКІ ТРАДИЦІЇ У ЗИМОВІ СВЯТА В РІЗНИХ КРАЇНАХ

Більшість людей у всьому світі чекають на Новий рік та Різдво подарунків, святкового столу. Багато ритуалів та звичаїв схожі й існують вже кілька століть — як от збиратися родиною за святковою вечерею, співати пісень, або ж цілуватися з рідними та друзями і загадувати бажання під бій курантів. Проте існують і незвичайні традиції, характерні для певної країни. Якісь виникли століття тому, інші ж з'явилися зовсім недавно.

Наприклад, в Італії деякі громадяни досі дотримуються давньої традиції під Новий рік викидати з будинку старі й непотрібні речі (посуд та навіть меблі), щоб позбутися усього поганого.

А ще у країні є цікавими головні персонажі зимових свят. Це Баббо Натале (різдвяний дід, схожий на Діда Мороза) та відьма Бефана (в перекладі з італійської — фея). Обоє виконують роль Санти на Різдво й Новий рік - дарують подарунки. Бефана (її зображають літньою жінкою в чорному, що всюди літає на мітлі, як Баба Яга), пробираючись у будинок через димар, кладе подарунки в шкарпетки, які діти розвісили заздалегідь.

(Далі буде)

ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В РУМУНІЇ – В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

В абсолютних невідповідних умовах, що визначаються епідеміологічною ситуацією в країні загалом, а також в Ясах, зокрема, але спонукані запрошенням, отриманим від Комісії з питань культури Союзу українців Румунії та Бухарестської філії СУР, в період з 08 і по 12.11.2020 р. ми організували та провели в приміщенні Яської філії захід, присвячений Дню української мови в Румунії. Програма, підготовлена до цієї події, мала гібридний формат (фізична присутність та відеозаписи) з метою дотримання рекомендацій влади в умовах пандемії SARS COV-2, включала виставку книг та підручників (нових та давніх) українською мовою, стенд із газетами, виданими українською мовою, фотомонтаж із фотографіями українських письменників Румунії, а також із найрепрезентативнішими українськими письменниками усіх часів. Програма також включила презентацію з цікавими даними та інформацією про появу мов на землі та особливо про українську мову та її місце у світі з точки зору багатства слів, її краси, а також оцінок стосовно української мови з сторони науковців усього світу.

Враховуючи обмежений простір у приміщенні нашої філії, ми вирішили провести цю акцію протягом декількох днів, щоб уникнути присутності більшої кількості осіб одночасно на нашому святі, враховуючи, що в нинішніх умовах традиційні місця, де ми могли проводити такі дії, були закриті.

Щоб надати заходу яскраво виражений святковий характер, ми не обмежились лише презентацією згаданих виставок. Для цієї події ми записали кілька матеріалів (танці, декламування, пісні), які могли переглядати на ноутбучі всі, хто переступив наш поріг у цей період. Деякі з цих матеріалів були надіслані до Бухаресту та були представлені під час акції, ініційованої та очоленої головою Бухарестської філії СУР паном Михайлом Трайстою – головою Комісії з питань культури Союзу українців Румунії.

Це перші кроки, зроблені в цьому відношенні, і оскільки будь-який початок є складним, ми переконані, що мало-помалу і такий спосіб здійснення деяких подій, які піддаються такому рішенню, буде охоплений і пропагуватиметься все більшою кіль-

кістю філій. Але ... Є і такі умови. Для того, щоб справи йшли краще і краще, необхідно якомога більше залучати наших молодих людей (там, де вони є і готові брати участь), враховуючи, що вони набагато більше знайомі з використанням сучасних технічних засобів, які особливо корисні в таких моментах та для реалізації таких подій в системі онлайн або комбінованій системі. У цьому сенсі ми вважаємо, що було б корисно провести практичне навчання (обмін досвідом) між молодими людьми з філій, які хотіли б залучатись до такої діяльності.

Організація цієї акції протягом декількох днів має також свою позитивну сторону в тому сенсі, що члени комітету мають можливість поговорити з нашими відвідувачами (членами філії або співробітниками), щоб обговорити подальшу діяльність та дізнатись про проблеми, що стосуються нашої співпраці.

Ми цінуємо, що акція досягла своєї мети, що захід був корисним та сприятливим досвідом для нашої подальшої діяльності.

Довідка

Усім відомо, що українська мова багата на синоніми, а ми знайшли яскравий доказ цьому. Щодня говоримо з рідними, друзями чи колегами, але ж можемо теревенити, гутарити чи воркотати. Звісно, кожен синонім має свій відтінок, але це не применшує його колоритності. Якою ж багатою та колоритною є наша рідна мова. До вашої уваги приведемо лише кілька синонімів до слова "говорити", а їх налічується понад ста: *Казати, Балакати, Розмовляти, Ректи (урочисто проголошувати), Гутарити (ладно домовлятися), Цвірінкати (лагідно говорити), Лепетати (дитяча мова), Цвікати (докоряти), Бормотати (мовити не розкриваючи рота), Гомоніти (лагідно, приглушено говорити), Сокотати (ніжно, солодко говорити), Лаяти (сварити), Гиркати (перекидатися словами, сваритися), Туркотіти (мило перемовлятися), Цвенькати (мовити іноземною мовою), Балабонити (пустомовити), Верзти (незрозуміло говорити), Глаголити (говорити), Шепотіти (тихенько мовити), Агакати (мовити часто слово "ага"), Гуморити (мовити смішне), Ляпати (язиком; говорити), Мурмотіти (мовити з напіввідкритим ротом), Воркотати (тихо говорити), Бурчати (незадоволено говорити), Кликати (звертатись до когось), Голосити (голосно плакати, причитаючи), Торохтіти (швидко говорити), Бубоніти (глухо мовити), Теревенити (мовити про незначне), Радити (щось добре, або зле), Вуркотіти (говорити ніжно, як голубки), Мимрити (розмовляти, із закритим ротом), Примовляти (лихо), Переказувати (усно твір у школі, виші; вітання), Торочити (настійно повторювати те ж саме), Благословляти (словом), Шкандалити (скандалити словесно, обмовляти), Іронізувати (мовити з іронією, але без сарказму), Жвндіти (безперервно дорікати), Гримати (голосно лаяти, дорікати кому-небудь у чомусь).*

Горлати (голосно говорити, кричати або співати на все горло), Цідити (говорити неохоче, недбало), Пискувати (говорити нахабно, грубо), Шваркотіти (говорити незрозуміло), Белебенити (базікати).

Віктор ГРИГОРЧУК,
голова Яської філії СУР

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ: Головний редактор – **Іван КОВАЧ**

Редактори – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ** та **Роман ПЕТРАШУК**

Комп'ютерний набір – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ**

Техноредагування – **Роман ПЕТРАШУК**

Друкарня «RCR PRINT» Бухарест, Румунія; **ISSN 1223-8988** Adresa redacției:

Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15,

Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com/ Адреса сайту СУР: www.uur.ro

**Наклад фінансований
Союзом українців Румунії**

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.